
**Наталія КОВАЛЕВСЬКА,
Анжела ПАСІЧНІЧЕНКО,
Лілія ЗІМАКОВА**
(Полтава, Україна)

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО СТВОРЕННЯ ПРЕДМЕТНО-ІГРОВОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗДО

Організація освітнього середовища у закладі дошкільної освіти є важливою складовою забезпечення ефективного розвитку дітей раннього та дошкільного віку. Майбутні вихователі мають бути підготовлені до цієї освітньої місії з урахуванням сучасних педагогічних підходів і вимог. Важливо формувати у них професійні компетентності для створення гармонійного, безпечного розвивального середовища. Професійна підготовка майбутніх вихователів має вирішальне значення для якісного створення предметно-ігрового середовища в сучасному закладі дошкільної освіти, що сприяє розумовому, емоційному, соціальному та фізичному розвитку дитини.

Теоретичні та методологічні підходи проектування освітнього, розвивального, предметно-ігрового, інклюзивного середовищ представлено у доробках І. Гудим, Л. Зайцевої, Н. Ковалевської, В. Луценко, І. Луценко, А. Пасічніченко, О. Писарчук О. Рейпольської, Р. Руденського, Г. Цветкової. Актуальні проблеми підготовки фахівців дошкільної галузі розглядалися Г. Борин, О. Гніздловою, Л. Загородньою та ін. .

У дослідженні сучасних науковців освітнє середовище зазвичай визначається як спеціально спроектоване закладом освіти середовище, що відповідає пізнавальним інтересам дітей, з урахуванням можливостей педагогів, особливостей структури освітньої системи регіону, соціально-культурного розвитку су-

спільства, з метою реалізації дитини як суб'єкта культури, з урахуванням індивідуального підходу [1].

Предметно-ігрове середовище є складником розвивального середовища закладу дошкільної освіти. І. Луценко визначає його «як комплекс просторових умов і способів їх організації та використання, що передбачає наповненням ігровим обладнанням, іграшками, сенсорним, будівельним матеріалом задля ігрових, соціальних та комунікативних потреб дітей» [2].

Професійну підготовленість майбутніх вихователів дітей дошкільного віку до організації сучасного безпечного освітнього розвивального середовища забезпечує вивчення навчальної дисципліни «Предметно-ігрове середовище у ЗДО». Підготовка вихователів включає теоретичну і практичну складові.

Готовність майбутніх вихователів дітей раннього та дошкільного віку до організації предметно-ігрового середовища проявляється в теоретичній грамотності, знаннях основ вікової психології дітей раннього та дошкільного віку, володінні методами проектування та організації розвивального середовища, що відповідає потребам різних вікових груп дітей, розумінні важливості педагогічної рефлексії та креативності в побудові середовища для розвитку дітей.

Необхідною умовою ефективного формування необхідних професійних компетентностей у вихователів є проведення лекційних, практичних занять, організація і проведення навчальних і виробничих практик у закладах ЗДО. Ефективність вивчення навчальної дисципліни «Предметно-ігрове середовище у ЗДО» визначає: наявність високого рівня самостійності студентів; сформованість умінь і бажання працювати з різними джерелами інформації; максимальна диференціація й індивідуалізація завдань; забезпечення емоційності навчання та створення сприятливої атмосфери; застосування активних форм проведення семінару (диспутів, дискусій тощо), спрямованість їх на розвиток активної дослідницької діяльності студентів; доцільну зміну форм роботи, використання різних варіантів активізації уваги.

На лекційних і практичних заняттях широко використовуються інноваційні методи навчання, в основі яких лежать принци-

пи діалогічності, інтегративності. Лекційні заняття розкривають можливість ознайомитися з сучасними тенденціями проектування освітнього середовища закладу освіти, його сутністю, структурою, функціями, отримують інформацію про принципи, чинники та умови організації освітньо-розвивального середовища та його наповнення. Обов'язковим є ознайомлення майбутніх фахівців з нормативно-правовим забезпеченням процесу організації освітньогосередовища у ЗДО. Студенти мають можливість під час лекційних занять подискутувати з приводу необхідності урахування індивідуальних особливостей дітей дошкільного віку під час організації предметно-ігрового середовища, прослідкувати за тенденціями створення безпечного середовища в умовах воєнного стану.

Важливим аспектом є розвиток креативності у майбутніх вихователів, адже створення предметно-ігрового середовища вимагає нестандартного мислення, уміння використовувати наявні ресурси та залучати дітей до творчих процесів. На практичних заняттях найчастіше використовуються такі методи, як: проблемні (аналіз педагогічних ситуацій, кейс-метод), евристичні (метод евристичних питань, метод прогнозування, мозковий штурм), діалогічні (незакінчені речення, мікрофон), дискусійні (дискусія, діалог, полілог), ігрові (ділові та рольові ігри); навчання у співробітництві (навчання в малих групах), метод створення творчих ситуацій та завдань, метод проєктів, метод «Портфоліо», вправи на рефлексію тощо.

Практичні заняття передбачають виконання різноманітних завдань, наприклад: провести аналіз наявного ігрового середовища у закладі дошкільної освіти, виявити його сильні та слабкі сторони, запропонувати рекомендації щодо поліпшення; розробити проєкт ігрового куточка для дітей різних вікових груп із врахуванням інтересів, фізичних та психологічних особливостей дітей; створити сенсорний куточок для дітей, де вони зможуть розвивати свої тактильні, зорові, слухові й моторні навички, підібрати відповідні матеріали та пояснити, як вони сприятимуть розвитку дитини; створити план приміщення з чітко розподіленими зонами для різних видів вільної гри з врахуванням принципу безпеки.

Зазвичай до основних проблем підготовки можна віднести недостатню кількість практики, відсутність належного матеріально-технічного забезпечення та недостатню інтеграцію сучасних методів навчання у процес підготовки вихователів. Але включення до робочих програм практики відповідного модуля «Предметно-ігрове середовище ЗДО» сприяє ефективній професійній підготовці. Педагогічні практики в дошкільних закладах дають можливість студентам застосовувати набуті знання та навички на практиці. Серед пропонованих завдань такі: розробка проєкту ігрової зони для дитячого садка з чітким описом розташування ігрових елементів, щоб стимулювати розвиток моторики, соціальних та когнітивних навичок дітей; проведення аналізу безпеки наявного ігрового майданчика з виявленням можливих ризиків для дітей та шляхами поліпшення безпекової ситуації; створення моделі ігрового середовища для дітей різного віку з використанням програмного забезпечення для 3D-моделювання (наприклад, Blender або SketchUp); аналіз ігрових зон у з визначенням відповідності віковим особливостям дітей та пропозиціями щодо поліпшення. Важливим елементом практичної підготовки студентів є можливість співпраці зі спеціалістами закладу дошкільної освіти (психологами, логопедами) для створення комплексного освітнього середовища.

Висновки. Майбутні вихователі дітей раннього та дошкільного віку мають бути підготовлені до організації освітнього середовища на високому професійному рівні, враховуючи сучасні тенденції та педагогічні підходи. Це вимагає комплексного підходу до підготовки, що включає як теоретичну, так і практичну складові.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ковалевська Н., Пасічніченко А. Сучасні уявлення про освітнє середовище як психологопедагогічний феномен. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. № 9 (63). С. 50–61.
2. Луценко І. Проєктуємо предметно-ігрове середовище групи. *Дошкільне виховання*. 2021. № 5. С. 9
3. Писарчук О., Руденський Р. Професійна ідентичність і майстерність педагога. *Наукові записки. Серія: педагогіка*. 2023. № 1. С. 94–103.